

Teorie umění a hudební sémiotika

Seminární práce odevzdaná v zápočtovém týdnu (okruhy):

- Diference a specifika artificiální a nonartificiální hudby
- Masová kultura jako problém XXI. století
- Umění a kýč se zaměřením k hudbě

Program přednášek:

1. Vztah estetiky a teorie umění. Umění, klasifikace umění, specifická uměleckého sdělování, výrazové prostředky jednotlivých druhů umění. Extenzivní a intenzivní přechody.
2. Funkce, potenciální a aktualizovaná hodnota, proměnlivost norem. Základy obecné sémiotiky (syntaktika, sémantika a pragmatika). Teorie znaku.
3. Vývoj obecné, uměnovědné a hudební sémiotiky
4. Základní typy znaků: ikon, index, symbol; teorie znaků (type, token, interpretant, sémantém, metaznak).
5. Umělecké dílo jako znakový systém, kódy v hudbě a ostatních druzích umění (problematika slohu, stylu). Denotace – konotace; prezentace – reprezentace ve vztahu k uměleckému dílu
6. Problematika sémantické analýzy uměleckého díla
7. Umělecké dílo ve věku své technické reprodukovatelnosti
8. Masová kultura obecně
9. Kýč jako produkt masové kultury, problematika reklamy; tzv. midcult
10. Problematika vztahu artificiální a nonartificiální hudby; komerčnost v hudbě
11. Vnímání uměleckého díla (shrnutí)

Doporučená literatura:

- FUKAČ, J. - POLEDŇÁK, I. K typologickým polarizacím hudby, zejména polarizaci hudby artificiální a nonartificiální. *Hudební věda*, 1977, č. 4.
- CHALUMEAU, J.-P. *Přehled teorií umění*. Praha : Portál, 2003.
- CHVATÍK, K. *Strukturální estetika*. Praha : Victoria Publishing 1995.
- KULKA, T. *Umění a kýč*. Praha : Torst, 1997. 183 s. ISBN 80-85639-17-3.
- MAREK, Z. – FALTUS, L. *K sémantické analýze hudebního díla*. Brno : PdF UJEP, 1982.
- VOLEK, J. *Kapitoly z dějin estetiky*. Praha : Panton, 1985. ISBN (úvodní kapitoly)

MASOVÁ KULTURA:

- ECO, U. *Skeptikové a těšitelé*. Praha : Nakladatelství Svoboda, 1995.
- ECO, U. *A Theory of Semiotics*. Bloomington : Indiana University Press, 1976.
- MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha : Portál, 1999.
- JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha : Portál, 2003.
- POSTMAN, N. *Ubavit se k smrti*. Praha : MF, 1999.
- SCRUTON, R. *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. Praha : Academia, 2003.

SÉMIOTIKA A OBECNÁ TEORIE UMĚNÍ:

- FALTUS, L. *Hudební sémiotika pro skladatele*. Brno : JAMU, 1993.
- FUKAČ, J. A KOL. *Základy hudební sémiotiky*. I, II., III., Brno : MU, 1992.
- JIRÁNEK, J. *Tajemství hudebního významu*. Praha : Academia, 1979.
- VOLEK, J. Hudební struktura jako znak a hudba jako znakový systém, *Opus musicum*, 1981, č. 5, s. 129-142; č. 6, s. 161-174; č.10, s. 289-295.
- VOLEK, J. *Základy obecné teorie umění*. Praha : SPN, 1968.
- HAWKES, T. *Strukturalismus a sémiotika*. Brno : Host, 1999.

Okruhy ke zkoušce z předmětu Teorie umění a hudební sémiotika

1. Definice sémiotiky, rozdělení a vývoj disciplíny
2. Znak, definice znaku, referenční trojúhelník, znakový systém, typy znaku, konotace, denotace
3. Výklad znaku, interpretace, meta-znak, specifčnost hudebního sdělování ve srovnání s ostatními druhy umění
4. Paradigma, syntagma, prezentace, reprezentace, problematika sémantické analýzy
5. Teorie umění ve vztahu k estetice, extenzivní a intenzivní přechody, pojem umění ve vývoji dějin
6. Funkce, hodnota, norma, aktuální a potenciální hodnota, druhy postojů člověka
7. Kýč, problematika kýče, specifika artificiální a nonartificiální hudby
8. Masová kultura – definice, zákonitosti, specifika masové komunikace
9. Krize norem v umění a estetice 19. století, problematika negace vývoje
10. Vnímání uměleckého díla (shrnutí)